

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

28 בנובמבר 2007

345

י"ח בכסלו התשס"ח

עמוד

הצעת חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי (תיקון מס' 17), התשס"ח-2007 250

הצעת חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי (תיקון מס' 17), התשס"ח-2007

1. תיקון סעיף 1. בפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 (להלן – הפקודה), בסעיף 1, בהגדרה "פוליסה", המילים "וכתב כיסוי זמני" – יימחקו.
2. בסעיף 3 לפקודה, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:
- "(ב1) (1) על אף הוראות סעיף קטן (ב), רשאית הרשות, בהסכמת שר המשפטים, לתת הוראות המחייבות מבטח או המתירות לו לכלול בחוזה ביטוח, באופן ובתנאים שתורה, אחת או יותר מהתניות האלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

האחרון של התעריפים (שנכנס לתוקפו בחודש ינואר 2007) בעלי אופנועים משלמים תעריף הנמוך בכ-50% מהתעריף המשקף את הסיכון הביטוחי שלהם. בשל כך, רוב האופנועים מבטחים בהסדר לביטוח השיווי, כאמור בתקנות ביטוח רכב מנועי (הסדר ביטוח שיווי ומנגנון לקביעת התעריף), התשס"א-2001.

ההצעה לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 (להלן – הפקודה), מבוססת על הקווים המנחים האלה: הרשות, כהגדרתה בפקודה, רשאית להתיר למבטח או לחייבו להציע לבעל הפוליסה לכלול בפוליסה תנאי לפיו ינוכו דמי השתתפות עצמית מהפיצויים שלהם זכאי הנוהג ברכב, או תנאי לפיו המבטח ישלם למבטח דמי השתתפות עצמית בקרות מקרה הביטוח. סכום ההשתתפות העצמית ינוכה מתגמולי הביטוח המגיעים לנוהג הרכב המעורב בתאונה בלבד. לא ינוכו דמי השתתפות עצמית מתגמולים המועברים לנוסעי הרכב או לנפגעי צד ג' אחרים, לרבות הולכי רגל, מאחר שאין ביכולתם לבחור אם להיות מעורבים בתאונת דרכים אשר בעל הרכב המעורב בה רכש פוליסה עם השתתפות עצמית או בלעדיה. כמו כן, סכום ההשתתפות העצמית לא ינוכה מהוצאות רפואיות, אלא רק מנזקי כאב וסבל ואבדן השתכרות בפועל.

סעיף 1 בעת שנכתבה הפקודה היה ההליך להנפקת תעודת ביטוח מסובך ומייגע, ולעתים היה מתעכב בשל בעיות טכניות וכדומה, ולכן הותר למבטח להוציא כתב כיסוי זמני שהנפקתו היתה פשוטה בהרבה ולא היתה תלויה במערכות ממוכנות. כיום, עם השיפור הטכנולוגי, מבטח או סוכן שרוצה להנפיק פוליסה בענף רכב עושה זאת בצורה פשוטה ואינו נדרש להוציא כתב כיסוי זמני. על כן, מוצע לבטל את סעיף 10 לפקודה וכן לתקן את ההגדרה "פוליסה" שבסעיף 1 לפקודה, כך שלא תכלול יותר את המונח "כתב כיסוי זמני" (ראו את סעיף 6 המוצע ודברי ההסבר לו).

סעיף 2 מוצע להוסיף לסעיף 3 לפקודה סעיף קטן (ב1), שעניינו האפשרות לכלול בפוליסת ביטוח רכב חובה דמי השתתפות עצמית.

כללי עקרון ההשתתפות העצמית הוא עיקרון מקובל בתהום הביטוח, והוא נועד לשתף את המבוטח בתוצאות המעשים או המחדלים שבשלהם חלה על המבטח החובה, מכוח החוזה שבין הצדדים, לשלם למבוטח תגמולי ביטוח עקב קרות מקרה הביטוח. עיקרון זה מבטיח, בין השאר, כי המבוטח ינהג במשנה זהירות ויפעל למניעה של הנוק, בנוסף, החלת ההשתתפות העצמית מביאה לידי הפחתת פרמיית הסיכון שהמבטח רואה לנגד עיניו בעת הישוב תעריפי הביטוח, ובשל כך להפחתה בדמי הביטוח שעל המבוטח לשלם בעד הכיסוי הביטוחי.

מוצע להחיל את עקרון ההשתתפות העצמית גם בענף ביטוח רכב חובה, בהתאם למנגנון המוצע בתיקון זה, וזאת מהטעמים האלה:

עידוד לנהיגה זהירה – השתתפות המבוטח בסיכון הביטוחי צפויה להגביר את המודעות שלו למקרה הביטוח ותעודד נהיגה זהירה ושקולה יותר.

הפחתת תעריפי הביטוח – בעקבות הרפורמה בענף ביטוח רכב חובה, נקבעים תעריפי הביטוח בענף זה לפי שקלול של משתנים, והתעריפים בענף הם דיפרנציאליים. בנסיבות אלה, מתן אפשרות לבעלי הרכב לרכוש פוליסות ביטוח הכוללות מנגנון של השתתפות עצמית תאפשר למבטחים להפחית את דמי הביטוח.

הקטנת היקף התביעות בענף – השתתפות עצמית בביטוח רכב חובה עשויה להקטין את היקף התביעות; בעיקר אלה שב"ערך מטרד".

כלי הרכב העיקרי שיהנה מהאפשרות להכללת סעיף של השתתפות עצמית בביטוח רכב חובה, הוא האופנוע וזאת בכפוף לתנאים שבהצעת החוק.

עקב הסיכון הגבוה הכרוך בנהיגה באופנועים, נדרשים היום, בעליהם לשלם דמי ביטוח גבוהים יחסית בעבור ביטוח כלי הרכב. חברות הביטוח אינן מגלות נכונות לבטח אופנועים מאחר שהתעריפים המרביים המותרים לגבייה, בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח, נמוכים מהסיכון הגלום בביטוח כלי רכב אלה. מנייתו תעריפי הסיכון של אופנועים עולה כי גם לאחר הערכון

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 15, עמ' 320; ס"ח התשס"ו, עמ' 124.

(א) זכותו של המבטח לנכות דמי השתתפות עצמית מהפיצויים שאותם זכאי לקבל הנוהג ברכב בעד אבדן השתכרות או בעד נזק שאינו נזק ממון, בסכום שלא יעלה על הסכום הכולל של הפיצויים כאמור;

(ב) חובתו של מבטח לשלם דמי השתתפות עצמית למבטח אם שילם המבטח פיצויים לפי סעיף קטן (א) ובלבד שדמי ההשתתפות העצמית לא יעלו על הסכום הכולל של הפיצויים כאמור, ואולם אם נפגע המבטח בתאונת הרכב, לא ישלם דמי השתתפות עצמית לפי פסקת משנה זו וינזכו דמי השתתפות עצמית מהפיצויים שלהם הוא זכאי לפי הוראות פסקת משנה (א).

(2) בהוראות לפי פסקה (1) תכלול הרשות עניינים אלה:

(א) סכום ההשתתפות העצמית המרבי, ויכול שיהיה שונה לכלי רכב מסוגים שונים;

(ב) הוראה לעניין הפחתת דמי הביטוח.

(3) בלי לגרוע מהוראות פסקה (2) רשאית הרשות לכלול בהוראות לפי פסקה (1), בין השאר, עניינים אלה:

(א) היקף ומתכונת הגילוי למבטח, בפוליסה ובכל מסמך אחר שעליו תורה הרשות;

(ב) סוגי כלי הרכב שלגביהם ניתן לכרות חוזה ביטוח כאמור בפסקה (1);

(ג) מנגנון לעדכון סכום ההשתתפות העצמית;

(ד) מקרים שבהם לא תיכלול בחוזה הביטוח תניה לענין דמי השתתפות עצמית של הנוהג ברכב;

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ב) המוצע

לפסקה (1)

בהתאם להוראות פסקה (1) המוצעת, הרשות, בהגדרתה בפקודה, רשאית, בהסכמת שר המשפטים, לתת הוראות המחייבות מבטח או המתירות לו לכלול בחוזה ביטוח רכב הובה, באופן ובתנאים שתורה, תניה אחת או יותר לענין השתתפות עצמית. תניה אחת היא, שדמי ההשתתפות העצמית ינוכו מתגמולי הביטוח המגיעים לנוהג הרכב וסכומם לא יעלה על הסכומים שהנוהג זכאי לקבל בעד אבדן השתכרות בפועל או בעד נזק שאינו נזק ממון (להלן – תקרת הסכום). תניה אחרת היא שבעל הפוליסה, שצוין בתעודה ככזה, ישלם דמי השתתפות עצמית בקרות מקרה הביטוח, ובלבד שלא נפגע בקרות מקרה הביטוח, שאז גובה ההשתתפות העצמית לא יעלה על תקרת הסכום, כאמור בתניה הקודמת.

לפסקאות (2) ו-(3)

בהתאם להוראות פסקה (1), הרשות תיתן הוראות לענין ההשתתפות העצמית של הנוהג ברכב או של בעל הפוליסה. הוראות אלה כוללות הוראות בדבר סכום

ההשתתפות העצמית המרבי בכלל או לסוגים שונים של כלי רכב וכן הוראות בדבר הפחתת דמי הביטוח לגבי חוזה ביטוח שיש בו תנאי מאלה המפורטים בפסקה (1). הרשות רשאית להורות הוראות נוספות בענין ההשתתפות העצמית ובכללן הוראות בדבר היקף הגילוי הנדרש בפוליסה או בכל מסמך אחר, סוגי כלי הרכב שעל השימוש בהם יתול ההסדר המוצע בדבר השתתפות עצמית וכן לקבוע מנגנון לעדכון סכום ההשתתפות העצמית המרבי שנקבע לפי פסקה (2) א. מוצע גם כי הרשות המוסמכת תהא רשאית לפרט בהוראותיה מקרים שבהם לא ייכלול בחוזה הביטוח תנאי לענין השתתפות עצמית של הנוהג ברכב או מקרים שבהם תינתן לנוהג ברכב, גם אם הוא אינו המבטח, זכות לבחור שלא תיכלול לגביו בחוזה הביטוח הוראה כאמור. כך, למשל, במקרה שבו הנוהגים ברכב משתמשים ברכב במהלך עבודתם לשם ביצוע עבודתם (והם אינם "המבטח"), לא יהיה ראוי לדרוש מהם השתתפות עצמית בעקבות תאונה אשר מתרחשת במהלך עבודתם, רק משום שהמעביד שלהם שהוא המבטח ברכב, בחר בחלופת ההשתתפות העצמית בשעה שהתקשר בחוזה הביטוח עם חברת הביטוח.

(ה) מקרים שבהם זכאי הנוהג ברכב, גם אם אינו המבוטח, לבחור שלא תיכלל לגביו תניה בדבר השתתפות עצמית.

(4) הוראות הרשות לפי פסקה (1) יכול שיינתנו לכלל המבטחים, לסוג מסוים מהם או למבטח מסוים, ויראו אותן כהוראות שניתנו לפי סעיף 2(ב) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981², לרבות לענין פרק ט' וסעיף 111 לחוק האמור.

(5) נתנה הרשות הוראות לפי פסקה (1), יאפשר מבטח למבוטח המעוניין בכך לכרות חוזה ביטוח שאינו כולל תניה מהתניות לפי פסקה (1); אין בהוראות פסקה זו כדי להטיל על מבטח חובה להתקשר בחוזה ביטוח.

(6) נוכח דמי ההשתתפות העצמית מפיצויים בעד אבדן השתכרות כאמור בפסקה (1), לא יראו לענין סעיף 11 לחוק דמי מחלה, התשל"ו-1976³, את הסכום שנוכה כאמור, כתשלום על פי חיקוק בעד תקופת אי-כושר לעבודה מטעמי בריאות.

(7) למבוטח או לנוהג ברכב ששילם דמי השתתפות עצמית או שנוכו מהפיצויים שלהם הוא זכאי דמי השתתפות עצמית, כאמור בפסקה (1), לא תהיה עילת תביעה לפי פקודת הניזקין [נוסח חדש]⁴, בשל דמי ההשתתפות העצמית.

(8) בסעיף קטן זה, "מבוטח" – מי שכרת חוזה ביטוח עם המבטח וישמו נקוב בתעודת הביטוח כבעל הפוליסה.

דברי הסבר

מטעמי בריאות, לא יהיה זכאי לדמי מחלה על פי החוק האמור לגבי התקופה שבעדה הוא זכאי לתשלום כאמור. למען הסר ספק, מוצע לקבוע כי אם נוכחה השתתפות עצמית מתשלום הפיצויים בשל אבדן השתכרות, לא יראו בסכום שנוכה כסכום שבשלו זכאי העובד לתשלום על פי חיקוק אחר לפי החוק האמור, וזאת כדי שלא לגרוע מוכותו לקבלת דמי מחלה לפי החוק האמור, בעבור התקופה שלא קיבל בעדה פיצוי בשל אבדן השתכרות בשל ניכוי ההשתתפות העצמית.

לפסקה (7)

בדומה לעיקרון ייחוד העילה בסעיף 8 לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975, לנוהג בכלי הרכב שנפגע בתאונת דרכים או למבוטח, לא תהיה זכות לתבוע את החוזר ההשתתפות העצמית שלו מן המעוול, אף אם הייתה מוטלת עליו אחריות בנוקב אלמלא ההסדר המוצע.

לפסקה (8)

לענין סעיף קטן זה, מוצע להגדיר את המבוטח כמי שכרת חוזה ביטוח עם המבטח וישמו נקוב בפוליסה כבעל הפוליסה.

לפסקה (4)

הוראות הרשות לפי פסקה (1) המוצעת, יראו אותן כהוראות שניתנו לפי סעיף 2(ב) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן – חוק הפיקוח). כך יחולו על הוראות הרשות האמורות, ההוראות של חוק הפיקוח, כגון החובה לפרסם הודעה ברשומות בדבר מתן הוראות שהן בנות פועל תחיקתי ומועד התחילה של הוראות מסוג זה (סעיף 111 לחוק הפיקוח), והאפשרות להטיל על הפרת הוראות הרשות עיצומים כספיים לפי פרק טו לחוק הפיקוח, כמו לגבי הוראות המפקח על הביטוח לפי סעיף 2(ב) האמור.

לפסקה (5)

אם הורתה הרשות לחברת ביטוח הוראות לפי פסקה (1), וחברת ביטוח כללה בחוזה ביטוח תניה לענין השתתפות עצמית, תידרש החברה לאפשר למבוטח המעוניין בכך, להתקשר עמה בחוזה הביטוח שכולל גם תכנית ביטוח בלא השתתפות עצמית. כמו כן מובהר שאין בהוראות פסקה זו כדי להטיל חובה על חברת ביטוח להתקשר בחוזה ביטוח עם מי שאיננה מעוניינת להתקשר אתו.

לפסקה (6)

בהתאם לחוק דמי מחלה, התשל"ו-1976, עובר הזכאי לתשלום על פי כל חיקוק בעד תקופת אי-כושר לעבודה

² ס"ח התשמ"א, עמ' 208.

³ ס"ח התשל"ו, עמ' 206.

⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 10, עמ' 266.

3. סעיפים 4 ו-5 לפקודה – בטלים. ביטול סעיפים 4 ו-5
4. בסעיף 6 לפקודה, פסקה (3) – הימחק. תיקון סעיף 6
5. בסעיף 6 לפקודה, במקום "לפי סעיפים 4 עד 6" יבוא "לפי סעיף 6". תיקון סעיף 6א
6. סעיפים 10 ו-11 לפקודה – בטלים. ביטול סעיפים 10 ו-11
7. בסעיף 12 לפקודה, אחרי "על אף האמור בכל דין" יבוא "ובכפוף להוראות סעיף 3(ב1)". תיקון סעיף 12
8. בסעיף 13(א) לפקודה, במקום "לפי סעיפים 4, 5 או 6" יבוא "לפי סעיף 6". תיקון סעיף 13
9. בסעיף 17(א) לפקודה, במקום "לפי סעיפים 4, 5 או 6" יבוא "לפי סעיף 6". תיקון סעיף 17

דברי הסבר

סעיף 6 מוצע לבטל את סעיף 10 לפקודה (ראה לעיל את דברי הסבר לסעיף 1), וכן מוצע לבטל את סעיף 11 לפקודה, שעניינו תעודת פטור המחליפה את תעודת הביטוח, אם פטר שר האוצר את הרשות המקומית מחובת הביטוח לפי סעיף 4 לפקודה, זאת בשל ביטולו המוצע של סעיף 4 לפקודה.

זוה נוסחם של סעיפים 10 ו-11 לפקודה שמוצע לבטלם:

"כתב כיסוי זמני

10. (א) על אף האמור בסעיף 9, רשאי מבטח, כל עוד לא הוציא את הפוליסה, להוציא כתב-כיסוי זמני לתקופה שלא תעלה על שלושים יום מיום הוצאתו.

(ב) כתב-כיסוי זמני יכלול תעודת-ביטוח בטופס שנקבע ובציון הפרטים שנקבעו, ואפשר לקבוע טפסים שונים ופרטים שונים למקרים שונים ולנסיבות שונות; הוראות סעיף 9(ב), (ד) ו-(ה) יחולו, בשינויים המחוייבים.

(ג) מבטח שהוציא כתב כיסוי זמני רשאי להוציא את הפוליסה לתקופה שתחילתה כתחילת התקופה של כתב-הכיסוי הזמני; משהוציא פוליסה כאמור בטל כתב-הכיסוי הזמני מאליו.

תעודת פטור

11. פטרה הרשות תאגיד מכוח סעיף 5, תוציא הרשות לתאגיד תעודת פטור והוראות סעיפים 9(א), (ב) ו-(ה), 27, 39-45 ו-51, לענין תעודת-ביטוח, יחולו, בשינויים המחוייבים, גם לגבי תעודת פטור.

סעיף 7 בשל הוספת סעיף קטן (ב1) לסעיף 3 לפקודה, מוצע לתקן את סעיף 12 לפקודה כך שיובהר שחבותו של המבטח לשלם תהא בכפוף לתנאים הקבועים בפוליסה לפי הוראת סעיף 3(ב1) וכי הוא לא ידרש לשלם עבור דמי השתתפות עצמית המושתים על המבוטח.

סעיפים מאחר שמוצע לבטל את סעיפים 4 ו-5 לפקודה, 8 עד 13 מוצע לתקן בהתאם את ההפניות שבפקודה המפנות לסעיפים שמוצע לבטלם (ראו סעיפים 3 עד 5 המוצעים ודברי הסבר להם).

סעיפים מוצע לבטל את סעיפים 4 ו-5 לפקודה כך **3 עד 5** שתבוטל הסמכות של שר האוצר לפטור רשויות מקומיות ותאגידים מביטוח חובה לרכב, כמתחייב לפי הוראות סעיף 2 לפקודה, מאחר שאין לסמכות זו הצדקה עניינית, ואכן בפועל לא ניתן פטור כאמור. בהתאם לכך מוצע למחוק את פסקה (3) שבסעיף 6 לפקודה, הקובעת כי סעיף 2 לפקודה לא יחול – "לגבי רכב מנועי שהוא רכוש של רשות מקומית ששר האוצר פטר אותה לפי סעיף 4, או על אדם שבשירות אותה רשות מקומית המשתמש, או גורם או מניח שאדם אחר ישתמש, ברכב מנועי כאמור לשירותה של הרשות המקומית בלבד".

זוה נוסחם של סעיפים 4 ו-5 לפקודה שמוצע לבטלם:

"פטור רשות מקומית

4. שר האוצר רשאי, בהודעה ברשומות, לפטור רשות מקומית מהוראות סעיף 2, אם יציבותה הכספית מניחה דעתו.

פטור תאגיד

5. (א) סעיף 2 לא יחול לגבי רכב מנועי של תאגיד שהרשות פטרה אותו מהחובה שלפיו, ואולם הרשות לא תתן לתאגיד פטור כאמור אלא אם נתקיימו בו תנאים אלה:

(1) הוא בעל מאה כלי רכב מנועיים לפחות;

(2) הוא מקיים קרן ערובה או סדרי ביטוח, שיש בהם, לדעת הרשות, כדי להבטיח כיסוי כל חבויות טעונות ביטוח שהתאגיד עשוי להוב בהן, בלי שיהיה בכך כדי לסכן את יציבותו הכלכלית;

(3) הוא מקיים סדרים לבירור ולקיום החבויות האמורות, ולדעת הרשות אין הם מכבידים על הזכאים יותר משהיו מכבידים עליהם סדרי הביטוח לפי פוליסה של מבטח מורשה.

(ב) הרשות רשאית להתנות את מתן הפטור או המשך קיומו בתנאים נוספים, כפי שתמצא לנכון, ורשאית היא לבטל את הפטור, אם חדל להתקיים תנאי מהתנאים המפורטים בסעיף זה או מהתנאים הנוספים שקבעה.

10.	בסעיף 19 לפקודה, במקום "לפי סעיפים 4, 5 או 6" יבוא "לפי סעיף 6".	תיקון סעיף 19
11.	בסעיף 21(א) לפקודה, במקום "לפי סעיפים 4, 5 או 6" יבוא "לפי סעיף 6".	תיקון סעיף 21
12.	בסעיף 28(א) לפקודה, במקום "לפי סעיפים 4, 5 או 6" יבוא "לפי סעיף 6".	תיקון סעיף 28
13.	בסעיף 29 לפקודה, במקום "לפי סעיפים 4, 5 או 6" יבוא "לפי סעיף 6".	תיקון סעיף 29